

ЯК Я ПИСАВ ГЛАВУ ПРО ЖЕСТИ ДЛЯ КНИГИ «ЯК ВИХОВАТИ ОРАТОРА»

Автор: Микола Овчаров

14 травня 2025

DOI: <https://doi.org/10.66597/unknown-orator.2025.1.21>

Більше інформації про журнал
<https://journal.ovcharov.institute/>

ЯК Я ПИСАВ ГЛАВУ ПРО ЖЕСТИ ДЛЯ КНИГИ «ЯК ВИХОВАТИ ОРАТОРА»

Автор: Микола Овчаров

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена авторському досвіду написання глави про мову тіла для книги «Як виховати оратора» — практичного посібника для батьків і вчителів з розвитку навичок публічного мовлення у дітей. Автор обґрунтовує ключову тезу про пластичність ментального тіла в підлітковому віці як сприятливу умову для раннього формування ефективної невербальної техніки. Описано авторську методологію навчання: від демонстрації небажаних жестів через засвоєння базової позиції оратора («літера Т») до автоматизації п'яти функціональних груп жестів — погодження/заперечення, масштабу, послідовності, ієрархії важливості та вказівних жестів. Окремо викладено систему рекомендацій для батьків, що передбачає баланс між формальним навчанням і природністю, особистий приклад дорослого та врахування індивідуального стилю дитини.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ораторське мистецтво, діти і публічний виступ, мова тіла, невербальна техніка, методологія навчання, позиція оратора, функціональні жести, виховання оратора, педагогіка риторики.

Коли я розпочав підготовку поточного випуску журналу, паралельно розгорнувся ще один важливий проєкт — написання книги для батьків і вчителів «Як виховати оратора». Ця робота спрямована на те, щоб допомогти дорослим розвивати у дітей навички публічних виступів та ефективної комунікації. Одна з перших глав книги присвячена мові тіла і невербальній комунікації.

Багаторічний досвід викладання ораторського мистецтва дітям дав мені можливість сформулювати важливий висновок: дітям значно простіше опанувати професійну форму ораторського мистецтва порівняно з дорослими. Це пов'язано з

особливостями формування мови тіла, яка є відображенням ментального стану особистості з усіма його характеристиками — затисками, блоками, комплексами та страхами. У підлітковому віці ця структура ще достатньо м'яка і легко піддається формуванню. Саме тому раннє опанування навичок контролю мови тіла створює основу для досягнення її природності та органічності в майбутньому.

Працюючи над главою, я зосередився на розробці практичної методології для вихователів. Запропонована мною послідовність навчання передбачає спершу демонстрацію того, яких жестів слід уникати: закритих, надмірно емоційних та невпевнених. Це формує у дітей розуміння різниці між ефективною та неефективною невербальною комунікацією.

Наступним етапом я визначив засвоєння першої позиції оратора — так званої «літери Т» (рівний плечовий пояс і хребет, розслаблені руки, прямі ноги та спрямований на аудиторію погляд). Ця позиція стає відправною точкою для подальшого розвитку техніки жестикуляції.

Систематизація функціональних жестів

Особливу увагу у процесі написання глави я приділив класифікації ключових груп жестів, які охоплюють основні комунікативні функції:

- Жести погодження – заперечення
- Жести для позначення масштабу (маленьке – велике)
- Жести послідовності та переліку
- Жести для вираження головного – неважливого
- Вказівні та пропонуючі жести

У своїй методиці я наголошую на важливості автоматизації цих груп жестів, що дає з часом дитині можливість використовувати лише виразні, змістовні, виправдані та відкриті жести.

Комплексні рекомендації для батьків

Завершуючи главу, я розробив систему практичних рекомендацій для батьків, які включають:

1. Підтримку балансу між навчанням і природністю: від формальних жестів поступово слід прагнути до більш стриманої, природної жестикуляції, яка органічно доповнює мовлення.
2. Демонстрацію ефективної мови тіла під час власного спілкування з дитиною,

оскільки діти краще засвоюють навички, спостерігаючи за дорослими.

3. Створення сприятливої атмосфери, у якій дитина не боїться експериментувати та навіть помилятися.

4. Врахування індивідуальності дитини: важливо не нав'язувати певну манеру жестикуляції, а допомогти знайти такі жести, які будуть природними саме для її стилю спілкування.

Завершальним етапом роботи над главою стало визначення орієнтирів, які допоможуть батькам та вихователям оцінити ефективність своєї роботи з розвитку невербальної техніки дитини:

Червоні прапорці:

- Розвиток надмірної жестикуляції, яка відволікає від змісту виступу
- Нехтування роботою з внутрішніми затисками та страхами

Блакитні прапорці:

- Природність та органічність жестикуляції
- Гармонія між змістом виступу та його невербальним супроводом
- Регулярна та систематична практика